

Besluit **Accreditierapport en -besluit met een negatieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Bachelor in de grafische en digitale media (professioneel gerichte bachelor) van de Artesis Hogeschool Antwerpen**

datum 29 oktober 2012
onderwerp Accreditierapport en -besluit Bachelor in de grafische media (professioneel gerichte bachelor) Artesis Hogeschool Antwerpen (# 5362)
bijlage

1. Inleiding
Bij brief van 29 juli 2011 heeft het instellingsbestuur van de Artesis Hogeschool Antwerpen te Antwerpen een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Bachelor in de grafische en digitale media (professioneel gerichte bachelor). Deze aanvraag is ontvangen op 29 juli 2011.
De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA).

1 De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Jos Artoos, licentiaat Germaanse filologie, gedelegeerd bestuurder van Atep Systems en de Artoos Communicatiegroep en lid van de raad van bestuur van VOKA Halle-Vilvoorde (onderwijsdeskundige);

Leden:

- Ludo Heylen, licentiaat pedagogische wetenschappen, medewerker van het project „ervaringsgericht onderwijs“, verbonden aan het Onderzoekscentrum voor Lager en Kleuteronderwijs en ontwikkelaar van het Procesgericht Self Assessment Instrument (PSAI) (onderwijsdeskundige);
- Wim Demeestere, graficus, CEO van de De Schutter Neroc Group en voorzitter van de Raad van Beheer van Febelgra Vlaanderen (domeindeskundige);
- Steven Nietvelt, industrieel ingenieur elektromechanica en Chief Technology Officer bij Cartamundi in Turnhout (domeindeskundige).

Secretaris:

- Mieke Beckers, is stafmedewerker VLHORA (projectbegeleider);
- Chris Peeters, medewerker VLHORA (secretaris).

De visitatie heeft plaatsgevonden op 20, 21 en 22 oktober 2010. Het visitatierapport dateert van 14 juni 2011.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLHORA vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen
- Er zetelde geen student in de visitatiecommissie maar VLHORA heeft verschillende maatregelen genomen opdat de commissie bij de beoordeling ook rekening zou houden met de opmerkingen van de studenten. Dit blijkt uit verschillende passages van het visitatierapport.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De opleiding streeft er naar om een evenwicht te realiseren tussen technologische, sociaal-communicatieve, economische en creatieve competenties. Naargelang de afstudeerrichting worden de technologische competenties (grafmediatechnologie) of de creatieve competenties (crossmedia ontwerp) uitgebreid. De commissie herkent de decretaal bepaalde competenties maar stelt vast dat ze niet steeds oordeelkundig zijn geclusterd en dat sommige competenties overlappend zijn. Het zelfevaluatie-rapport vermeldt vier beheersingsniveaus (inleidend, uitdiepend, gespecialiseerd, geïntegreerd). De commissie kon echter niet vaststellen hoe die worden geoperationaliseerd. De opleiding heeft geen duidelijke formulering van internationale ambities. De commissie heeft vastgesteld dat de doelstellingen niet bekend zijn bij studenten en werkveld en meent dat men zich met het werkveld zou moeten bezinnen over het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Meer bepaald moet de term "brede opleiding" nader gedefinieerd worden. Het zelfevaluatie-rapport geeft zeer beperkte informatie over de domeinspecifieke eisen. Het profiel dat tijdens het visitatiebezoek, als optionele bijlage, ter beschikking werd gesteld, bevat een opsomming van de instap- en uitstapcompetenties. De formulering van de competenties in de competentiematrix strookt niet met de competenties zoals opgesomd in de competentieprofielen. De commissie kon wel vaststellen dat de competenties uit de competentieprofielen en de competentiematrix samen, het door de commissie vooropgestelde domeinspecifieke referentiekader voldoende afdekken. Het is voor de commissie onduidelijk in welke mate de door de opleiding opgesomde bronnen hebben geïnspireerd bij de opstelling van de competentieprofielen. De opleiding beoogt een brede vorming en stelt dat de opsplitsing in de twee afstudeerrichtingen Grafmediatechnologie (GMT) en Crossmediaontwerp (CMO) hiertoe bijdraagt. De commissie stelde vast dat de beslissing om slechts twee afstudeerrichtingen te organiseren op de eerste plaats is gebaseerd op de attractiviteit van deze studierichtingen bij de studenten en niet op een structurele raadpleging van het werkveld. Zo werd de afstudeerrichting Grafmediabeleid

Pagina 3 van 14 niet meer ingericht omwille van het lage studentenaantal. Nochtans bleek dat deze bedrijfsmatige specialisatie voor het werkveld wenselijk is. Behalve de informele contacten naar aanleiding van de stage- en bedrijfsbezoeken en enkele ad hoc vergaderingen met een werkveldvertegenwoordiger, vindt geen systematische toetsing van het kwalificatieprofiel plaats. De opleiding is zich bewust van de noodzaak om netwerken en contacten met beroepsorganisaties en derden te optimaliseren en om het terrein van gelijkaardige internationale initiatieven beter af te tasten. De commissie moedigt de opleiding aan om van dit voornemen werk te maken.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen en voor de scores van alle onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen om die redenen als voldoende.

Programma

De opleiding zegt de afstemming op de beroepspraktijk te bewerkstelligen door het creëren van een zo authentiek mogelijke leeromgeving. De commissie meent dat de opleiding daarin gedeeltelijk slaagt maar stelt dat de algemene opleidingsonderdelen zich inhoudelijk sterker kunnen richten naar de grafische sector. De commissie betreurt dat de inhoud van een aantal cursussen niet is aangepast aan actuele evoluties in het bedrijfsleven. De cursusinhouden zijn sterk kennisgericht en er wordt geen link gelegd met de te bereiken competenties. De vakliteratuur in het studielandschap is beperkt. Naast enkele georganiseerde bedrijfsbezoeken rekent men op de zelfstandigheid van studenten voor de organisatie van bezoeken en studiereizen. De commissie meent dat de opleiding initiatieven kan nemen om studenten vlugger in contact te brengen met de sector via sneller en frequenter aanbod van bedrijfsbezoeken en/of kijkstages. De organisatie en begeleiding van stage en bachelorproef is volgens de commissie nog op een aantal punten verbeterbaar. Het door de student zelfstandig vastleggen van een stageplaats is leerrijk maar erg arbeidsintensief. De stage- en bachelorbrochure kan inhoudelijk nog verrijkt worden. De opzet en het concept van stage- en bachelorproef is onvoldoende duidelijk bij de studenten. De begeleiding van de stage is volgens de studenten erg afhankelijk van de stagebegeleider. De commissie kon niet achterhalen welke de selectiecriteria zijn die men hanteert voor stagebedrijven. De opleiding heeft de eerste stappen gezet op het vlak van het toegepast wetenschappelijk onderzoek.

De opleiding streeft er naar om professionele bachelors te vormen met een breed competentiespectrum die voor meerdere taken inzetbaar zijn. De commissie begrijpt deze keuze. Het eerste trajectjaar, dat erop gericht is niveaueverschillen tussen studenten weg te werken, is volgens de commissie te weinig competentiegericht. De commissie stelt vast dat de specificiteit van de afstudeerrichtingen niet erg duidelijk is. Volgens de studenten misten een aantal opleidingsonderdelen diepgang. Dit geldt in het bijzonder voor de afstudeerrichting Crossmediaontwerp. De studenten uitten onder andere hun twijfels over de grondigheid waarmee bepaalde grafische pakketten worden aangeleerd. De commissie meent dat die klacht nader moet worden onderzocht. Alumni melden dat zij een opleidingsonderdeel rond commerciële en communicatieve topics misten. De commissie stelt vast dat het vernieuwde curriculum hieraan wel aandacht besteedt. Het verwonderde de commissie dat het „meegeven van een brede culturele basis“ als onderdeel van de missie wordt gezien in deze principieel technisch georiënteerde bachelor. Zij vindt wel nergens in het onderwijsprogramma daartoe dienende lesonderdelen. De opleiding is gestart met de ontwikkeling van een competentiematrix. De commissie vindt dit een goed initiatief dat verder moet uitgewerkt worden. De commissie nam kennis van een schema dat

Pagina 4 van 14 als basis dient voor curriculumaanpassingen maar kon niet vaststellen dat dit schema ook wordt gevolgd. De participatie van de studenten en het werkveld bij de curriculumontwikkelingen moet volgens de commissie beter worden uitgebouwd. Systematisering en structurering van curriculumontwikkelingen dringt zich op. De commissie is niet overtuigd van een duidelijke aanwezigheid van internationalisering in het programma.

De samenhang van het programma wordt bewerkstelligd door de clustering van de competenties in vier kernkwaliteiten en zeven verticale leerlijnen of pijlers. De leerlijnen zijn niet evenredig uitgebouwd; afhankelijk van de afstudeerrichting zijn bepaalde pijlers uitgebreider. Deze structuur biedt een duidelijk referentiekader voor de opbouw van de opleiding. De commissie herkent in de kerncompetenties en de zeven pijlers duidelijk de doelstellingen van de opleiding, maar stelt tevens vast dat zij niet echt leven in de opleiding en te weinig zichtbaar zijn in de praktijk. In het opleidingsprogramma wordt noch in de studiegids noch in de studiewijzer een link gelegd naar de leerlijnen. Dit leidt ertoe dat studenten nog sterk denken in termen van afzonderlijke opleidingsonderdelen. De commissie vraagt aandacht voor de uitbouw van de sociaal-communicatieve leerlijn die in het programma duidelijk minder aan bod komt. Alle opleidingsonderdelen / projecten zijn per semester genummerd zodat er een logische structuur en een eerder strakke volgtijdelijkheid in zit. Deze programma-opbouw laat relatief weinig keuzemogelijkheden toe. De commissie stelde vast dat de jaarlijkse Program Check tot doel heeft om overlap en hiaten te vermijden maar vernam dat studenten in enkele opleidingsonderdelen toch nog geconfronteerd worden met herhalingen. De commissie vraagt aandacht voor een aantal organisatorische problemen die regelmatig voorkomen bij de start van het academiejaar en die tot gevolg hebben dat de inhaalweek niet als blok- en remediëringsweek wordt gebruikt, maar wordt ingevuld met inhaallessen.

In het verleden werden studietijdmetingen gehouden. Een analyse van de resultaten hiervan ontbrak echter. Recent werden de metingen vervangen door een gerichte vraagstelling naar de tijdsbesteding per opleidingsonderdeel. Ondanks het ontbreken van studietijdmetingen oordeelt de opleiding dat de studielast evenwichtig is verdeeld. Per lesweek zijn gemiddeld 24 contacturen voorzien en moeten studenten nog 16 uur besteden aan hun studie. De commissie heeft dit gegeven bevestigd en stelt vast dat de studenten de indruk hebben dat de studielast vrij hoog is. Zij melden een onevenredige verdeling van de werkbelasting, het moeilijk inschatten van de evenwichtige werkverdeling bij groepswork en de onduidelijke communicatie inzake deadlines van opdrachten. De opleiding tracht ook via portfolio's te weten te komen welke de werkbelasting is. Gezien het logboek echter meestal niet onmiddellijk wordt ingevuld, riskeren de gegevens die men hiermee inwint, niet waarheidsgetrouw te zijn. Bovendien is er geen feedback over de studielast bij de evaluatie van het portfolio. De opleiding signaleert een aantal acties die worden ondernomen om studiebelemmerende factoren op te sporen en te remediëren. De commissie herkent echter geen bijzondere studiebevorderende factoren. Ze wijst tevens op het voorkomen van veel vrije momenten in semester 6. Zij meent dat een inefficiënte tijdsbesteding hiervan het gevolg kan zijn. De commissie beoordeelt het facet 'Studielast' daarom als onvoldoende.

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden. De hogeschool en het departement organiseren diverse informatiecampagnes en de opleiding neemt daarnaast specifieke bijkomende initiatieven. Gezien kandidaat-studenten dikwijls geen duidelijk zicht hebben op de aard en het niveau van de opleiding, is het volgens de commissie van belang om bij de inschrijving correcte informatie te geven over het niveau en profiel van de

Pagina 5 van 14 opleiding, de tewerkstelling achteraf en een aantal organisatorische elementen. De commissie pleit er voor, om in overleg met het werkveld, te onderzoeken hoe zij de studievoorziening vorm kan geven. Dit geldt voor GMT waar het studentenaantal dramatisch daalt, maar ook voor CMO. De commissie heeft bij sommige lectoren een zekere negatieve vooringenomenheid vastgesteld tegenover ASO-studenten. De promotie moet volgens haar evenwichtig naar verschillende doelgroepen worden gevoerd (niet alleen naar TSO-studenten). De commissie is van oordeel dat een grondiger analyse van de instroom en de relatie met de slaagcijfers nuttige informatie voor de opleiding zou kunnen opleveren. De opleiding heeft nog geen ervaring met EVC-studenten maar wel met EVK-aanvragen. De commissie stelt vast dat de procedure voorziet in verschillende mechanismen om de kwaliteit van de aanvraag te bewaken. Ze apprecieert de inspanningen om de instromende studenten een vlotte start te geven maar wijst op het gevaar dat daardoor een foutieve perceptie van de opleiding kan ontstaan, zoals zij vernam van de studenten.

De opleiding bestaat uit 3 studiejaren van elk 60 studiepunten en voldoet hiermee aan de formele eisen.

De commissie is van oordeel dat de gebruikte werkvormen en –middelen eerder klassiek ingezet worden. De opleiding hanteert in het eerste trajectjaar vooral sturende werkvormen en wil vervolgens zelfstandigheid, teamwork en onderzoekend gedrag stimuleren. De commissie merkt op dat de didactische vertaling van de intenties die de opleiding heeft nog explicieter moet doorgevoerd worden. De studenten hebben minder goede ervaringen met het projectwerk. De commissie stelt vast dat de begeleiding van wisselende kwaliteit is naargelang de begeleidende lector en de eventueel extern begeleidende organisatie. Er is ondertussen een vrij lijvige bundel uitgewerkt om bijvoorbeeld het project small businessproject (SBP) te optimaliseren. De voorgestelde verbeteringen blijken volgens de commissie wel niet naar de kern van de zaak te gaan en geen antwoord te bieden op de vraag hoe het project in het kader van competentieontwikkeling en in het kader van een multidisciplinaire aanpak een meerwaarde kan bieden. De commissie meent dat de opleiding zich moet bezinnen over de plaats en de methodologie van projectwerk in de opleiding. Ook moet er aandacht zijn voor de didactische vorming van de lectoren en de onderlinge afstemming van het gebruik van projectwerk. Eenzelfde opmerking is gemaakt over het gebruik van portfolio's. Het is voor de commissie onduidelijk hoe en wanneer het portfolio wordt gebruikt. Slechts een beperkt aantal lectoren maakt effectief en efficiënt gebruik van de elektronische leeromgeving. De studenten merkten, wat het cursusmateriaal betreft, een verbetering op ten opzichte van vorige jaren. Toch blijkt er nog veel materiaal te zijn dat de student zelf moet afdrukken. Het gedrukte cursusmateriaal zelf heeft een consistente look, maar de interne kwaliteit (bladspiegel, lay-out, ...) beantwoordt niet aan de kwaliteit die men mag verwachten van een grafische opleiding. De commissie beoordeelt het facet 'Afstemming tussen vormgeving en inhoud' daarom als onvoldoende.

De formele organisatie van toetsen en examens is beschreven in het hogeschoolbrede onderwijs- en examenreglement (OER). De commissie heeft vastgesteld dat er veel voorbeeldexamens staan op het elektronisch leerplatform. De studenten getuigden dan ook dat zij duidelijk weten hoe er wordt geëvalueerd. De toetsing is over het algemeen sterk kennisgericht. De examenvragen zijn qua kennisniveau in overeenstemming met het profiel van een professionele bacheloropleiding. De commissie maakte een analyse van de vragen van de examens waaruit bleek dat er geen relevante meting is, dat de evaluatiecriteria niet duidelijk zijn en er geen gepaste evaluatievormen worden toegepast. Er zijn pogingen

Pagina 6 van 14 ondernomen om competentiegericht te evalueren, maar de opleiding erkent dat zij daarin nog moet groeien. De intentie is om een toetsmatrix te ontwikkelen en in de toekomst te werken met een Persoonlijk Ontwikkelings-Profiel (POP) voor elke student. De commissie vindt het positief dat hierover al van gedachten is gewisseld. Ze vindt het zinvol dat de op het vlak van permanente evaluatie en peerevaluatie good practices veralgemeend zouden worden. Voor de evaluatie van de stages is er een heldere procedure. De commissie heeft indicaties dat de taakomschrijving van de stagiairs beter kan worden afgestemd op de opleidingsdoelen. Er is geen tussentijdse evaluatie. Dit zou volgens de commissie nochtans een belangrijke signaalfunctie kunnen betekenen voor de student. De evaluatiecriteria voor de bachelorproef zijn weinig bekend bij de studenten en kunnen beter worden uitgewerkt. De opleiding beschikt niet over een uitgeschreven toetsbeleid. Elke lector beslist autonoom welke evaluatievorm hij hanteert. De opleiding stelt dat er intercollegiale afstemming plaatsgrijpt aan de hand van een toetsmatrix. De commissie stelde echter vast dat het de facto om een informeel overleg gaat waarvan de lectoren niet duidelijk kunnen beschrijven noch aangeven waar de meerwaarde zit.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering voor de als voldoende beoordeelde facetten.

De NVAO sluit zich tevens aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score onvoldoende voor de facetten Studielast en Afstemming vormgeving-inhoud.

De NVAO is er samen met de commissie van overtuigd dat de recente programmahervorming interessante perspectieven tot bijsturing biedt. Een consequentere vertaling van de pijlerstructuur in het programma, aan de hand van een beter uitgewerkte competentiematrix, kan soelaas bieden om de tekorten op het vlak van de afstemming tussen vormgeving en inhoud op relatief korte termijn weg te werken. Bovendien is de opleiding zich bewust van de inspanningen die op diverse vlakken, zoals het competentiegericht doceren en evalueren, nog moeten worden geleverd. Een aantal personeelsleden toont een zekere goodwill en bereidheid om die zaken aan te pakken. De zorg voor een laagdrempelige instap is op zich een positief punt.

Om die redenen beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Programma als voldoende.

Inzet van personeel

Het opleidingskorps bestaat uit 14 mensen (6 met grafische achtergrond). Enkele lectoren zijn deeltijds actief in de grafische sector. De commissie meent dat er op het vlak van de vakdeskundige professionalisering nog verbetering mogelijk is. De professionalisering is te sterk afhankelijk van het individueel initiatief en een gericht, pro-actief beleid ontbreekt. Om de vernieuwingen in de sector op te volgen doet de opleiding een beroep op de onderwijsinbreng vanuit de beroepswereld. De opleiding heeft reeds stappen gezet op het vlak van het toegepast wetenschappelijk onderzoek. De commissie benadrukt dat de expertise en de contacten met het werkveld die uit dergelijke projecten ontstaan intensiever kunnen betrokken worden op de professionele ontwikkeling van alle lectoren en op de onderwijsactiviteiten. Op het vlak van internationalisering kan de opleiding nog sterk groeien. Slechts enkele lectoren zijn op dit vlak actief. De commissie meent dat er, ondanks de individuele goede wil van een aantal personeelsleden, onvoldoende kennis en inzicht aanwezig is op de diverse terreinen van de beroepspraktijk.

De commissie beoordeelt het facet 'Eisen professionele en academische gerichtheid' daarom onvoldoende.

De opleiding beschikt over 7.59 VTE lesgevers en 0,5 VTE voor het opleidingshoofd. De studentlectorratio is 16 studenten per lector. De werkdruk wordt niet als een groot probleem

Pagina 7 van 14 ervaren. De langdurige afwezigheid van meerdere personeelsleden is echter een negatieve factor. Er zijn signalen gegeven aan het departement met de vraag om hieraan te verhelpen. Het kleine personeelsbestand is een gevolg van de kleine studentenpopulatie. De commissie stelt zich de vraag of er, zonder een stevige ondersteuning en stimulansen van andere opleidingen in het departement en van de centrale hogeschooldiensten, voldoende kritische massa is. De veroudering van het personeelsbestand en de planning van vervangingen is een problematiek die in de volgende jaren ernstig zal moeten worden bekeken.

Het personeelsbeleid wordt gestuurd vanuit de centrale en de departementale structuren en wordt gekenmerkt door een formeel professionele aanpak. De meeste personeelsleden zijn reeds lang met de opleiding verbonden en hebben vele werkveldcontacten. Voor meerdere lectoren vormen de technologische vernieuwingen in de sector een uitdaging. Het beleid ondervindt moeilijkheden om personen aan te werven met een achtergrond inzake de nieuwe technologieën. De commissie waardeert de gedrevenheid van het personeel. Met betrekking tot de stabiliteit van het lectorenkorps heeft de opleiding enkele moeilijke jaren achter de rug. De commissie vreest bovendien dat deze moeilijke periode nog niet voorbij is. Op het ogenblik van de visitatie waren enkele personeelsleden afwezig wegens ziekte en/of (onverwacht) ontslag. Gezien het kleine personeelskorps en de specificiteit is onderlinge vervanging geen optie. Anderzijds zijn tijdelijke vervangingen voor specialisten uit de sector niet aantrekkelijk. De opleidingscoördinator heeft geen lange ervaring met de opleiding maar spant zich in om de opleiding en het werkveld te leren kennen. Hij kent een hoge werkdruk door de langdurige afwezigheid van de campuscoördinator. De commissie stelt vast dat het personeelsbeleid te veel berust op ad hoc oplossingen en meent dat er nood is aan een doordachte personeelsplanning op langere termijn. Het is ook onduidelijk of men de talenten en mogelijkheden in het team maximaal benut. De pedagogische vernieuwing lijkt niet erg professioneel aangepakt. Er is geen aantoonbare strategie uitgewerkt om pedagogisch te professionaliseren. Er zijn wel allerlei korte introducties of besprekingen van onderwijskundige thema's maar een systematische begeleiding rond projectwerking, competentiegerichte evaluatie en de verkenning van nieuwe didactieken ontbreekt.

De commissie beoordeelt daarom het facet 'Kwaliteit personeel' onvoldoende.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score onvoldoende voor de facetten Kwaliteit personeel en Eisen professionele gerichtheid. De NVAO is er samen met de commissie van overtuigd dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De twee onvoldoendes op de facetten kwaliteit en professionele gerichtheid van het personeel wegen dermate zwaar door dat het onderwerp personeel geen positieve beoordeling kan krijgen.

Om die redenen beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Inzet van het personeel als onvoldoende.

Voorzieningen

De opleiding is gehuisvest in de voormalige Kazerne Blairon te Turnhout. De lokalen zijn netjes onderhouden maar zijn schools en niet erg aantrekkelijk ingericht. De commissie was teleurgesteld over de technische voorzieningen en de mediatheek. Het beheer van de mediatheek gebeurt vanuit Antwerpen. Technische en inhoudelijke informatie over de ter beschikking gestelde databanken is enkel via de website beschikbaar. Er is geen permanent toezicht zodat heel wat bibliotheekmateriaal verdwijnt. De practicalokalen zijn

Pagina 8 van 14 erg basic ingericht. Voor het gebruik van een moderne drukpers doet de opleiding een beroep op de infrastructuur van het VDAB-opleidingscentrum. Bijzonder kwalijk is de ontoereikende stabiliteit van het netwerk. De vaste computercapaciteit is goed voor 1 op 3 studenten. Op een groot aantal toestellen is de hardware niet aangepast aan het gebruik van recente software. Het beheer van het netwerk gebeurt online vanuit de centrale ICT-diensten te Antwerpen. De commissie heeft vragen naar de juiste inzet van mensen en middelen. Het gebruik van de elektronische leeromgeving lijdt onder de niet-stabiele internettoegang. De identiteit van de opleiding als instelling voor hoger onderwijs blijft door de geïsoleerde vestiging een probleem. De commissie beoordeelt daarom het facet: Voorzieningen' onvoldoende.

Het academiejaar start met een onthaaldag. Studenten die menen aanspraak te kunnen maken op een speciaal statuut kunnen terecht bij de departementale zorgcoördinator. De opleiding heeft vastgesteld dat het de streefcijfers in verband met de slaagpercentages niet behaalt in het eerste jaar en is daarom gestart met een project om de studiebegeleiding te intensifiëren. In functie daarvan is een verbeteringsproject opgestart dat geleid heeft tot verschillende acties. De commissie vindt dit alvast goed en wijst op bijkomende initiatieven die kunnen genomen worden zoals studieprofieltesten, studieopvolgingssystemen en monitoraten. Het feit dat de studenten niet rechtstreeks op de Blairon-campus terecht kunnen, heeft volgens SOHOVA (Sociale Voorzieningen Artesishogeschool Antwerpen) en de studiebegeleiding geen impact op de hoeveelheid of de aard van de vragen om advies en/of hulpverlening. De opleiding stelt dat er op de campus een actieve studentenvereniging is die een eerste sociaal netwerk vormt waarbinnen problemen opgelost worden of van waaruit problemen snel worden doorspeeld. De commissie meent dat dit voor specifieke financiële en psycho-sociale problemen geen geëigend kanaal is. Zij meent dat analyse van de hoeveelheid en de aard van de interventies nuttige informatie kan verschaffen in functie van de ontwikkeling van toekomstige beleid. De commissie stelt een correcte werking vast van de ombudsdienst. De opleidingscoördinator is de eindverantwoordelijke voor de samenstelling van individuele leertrajecten, daarin bijgestaan door een lector die daarvoor opleiding volgde. De opleiding is zich ervan bewust dat de begeleiding van uitwisselingsstudenten nog voor verbetering vatbaar is. De studenten stellen dat de kleinschaligheid van de opleiding ervoor zorgt dat de lectoren gemakkelijk toegankelijk zijn.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score onvoldoende voor het facet Materiële voorzieningen. De NVAO is er samen met de commissie van overtuigd dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De problemen in verband met de materiële voorzieningen hebben een dergelijke grote impact op de kwaliteit van de opleiding dat het onderwerp voorzieningen niet positief kan beoordeeld worden. Om die redenen beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Voorzieningen als onvoldoende.

Interne kwaliteitszorg

De hogeschool hanteert het principe van de vraaggestuurde dienstverlening en advisering van de hogeschooldiensten aan de opleidingen. Omdat men heeft vastgesteld dat deze werkwijze aanleiding gaf tot een sterk gedifferentieerde aanpak, is besloten om in de toekomst de kwaliteitszorg van de opleidingen meer op elkaar af te stemmen. Op het moment van de visitatie was die nieuwe aanpak nog niet geoperationaliseerd. De commissie meent dat in het ZER veelvuldig algemene beweringen voorkomen die te beperkt worden gestaafd en onderbouwd. Er worden een aantal metingen vermeld die te

Pagina 9 van 14 weinig vertaald zijn naar de opleiding. Er worden veel intenties maar weinig concrete realisaties vermeld. De commissie meent dat een sterkere centrale sturing meer systematiek kan brengen en ervoor kan zorgen dat de aanwezige expertise veel beter wordt benut. De commissie heeft geen systematische borging van de afspraken en procedures als resultaat van het kwaliteitszorgsysteem vastgesteld. Ondanks deze opmerkingen heeft de commissie vastgesteld dat lectoren en de kwaliteitszorgcoördinator wel degelijk bezorgd zijn om de kwaliteitsbewaking binnen de opleiding. De lectoren getuigden dat de bespreking van het zelfevaluatie-rapport in de opleidingsraden tesamen met de invoering van het nieuwe curriculum een nieuwe dynamiek in de opleiding heeft gebracht. De commissie hoopt dat die niet zal stilvallen na het visitatiebezoek.

Na de vorige visitatie werd een systeem van prioritaire actieplannen (PRIAC's) ingevoerd. Tijdens de visitatie kon de commissie er een tiental bekijken. Zij verlopen volgens de PDCA-systematiek. De commissie vindt dit een goed initiatief, maar stelt vast dat er geen systematische opvolging van de aanbevelingen uit de vorige visitatie is gebeurd en dat de metingen evenmin als uitgangspunten voor verbeteracties zijn gebruikt. Vaak zijn ad hoc ontstane problemen dit wel. Het ZER vermeldt een vijftal streefdoelen die in de voorbije vier jaar geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd. De realisatie ervan wordt echter onvoldoende gestaafd en de commissie kreeg geen duidelijk zicht op de status van de realisatie van die streefdoelen. Er zijn bijeenkomsten van de opleidingscoördinator met de studenten waarin problemen worden besproken maar de studenten menen dat de resultaten vaak lang uitblijven. Uit de curriculum-evaluatie blijkt dat 25 % van de studenten niet tevreden is over de opleiding. De commissie merkt op dat als gevolg hiervan geen systematische oplijsting van verbeteringen gebeurt. Wel blijkt dat hierop wordt gereageerd via de jaarlijkse Program Check of het aanpakken van individuele cursussen. Ook hier mist de commissie systematiek en een pro-actieve aanpak. Met de resultaten van de bevragingen gebeurt geen systematische benchmarking met andere opleidingen van de hogeschool of van het departement. Alleen de slaagcijfers worden vergeleken. Er worden in het ZER geen concrete streefdoelen voor de toekomst vermeld.

De lesgevers, studenten en alumni worden betrokken en bevroegd maar krijgen onvoldoende tot soms geen feedback over de resultaten. Dat ondermijnt het nut van de bevragingen. Opmerkelijk is dat het werkveld tot hertoe niet is bevroegd. De commissie heeft ook geen structurele samenwerking met het werkveld vastgesteld. Tijdens het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld stelde de commissie vast dat zij de huidige opleiding onvoldoende kennen en soms reflecteerden vanuit hun ervaringen als student van de opleiding. Enkelen onder hen waren niet op de hoogte van de activiteiten die de stagiairs in hun bedrijf uitvoeren. De commissie meent dat de opleiding de brug moet slaan naar een representatieve vertegenwoordiging van de bedrijven en hen regelmatig bijeenbrengen in een resonantiegroep.

De commissie beoordeelt alle facetten van het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' onvoldoende.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de onvoldoende scores voor alle facetten van dit onderwerp. De NVAO is er samen met de commissie van overtuigd dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Om die redenen beoordeelt de NVAO, in navolging van de visitatiecommissie, het onderwerp Interne kwaliteitszorg als onvoldoende.

De alumni met wie de commissie sprak, zijn tevreden over de opleiding en de snelle tewerkstelling. Dit wijkt af van de evaluatieresultaten waaruit blijkt dat slechts 75% van de studenten het "gevoel" heeft de eindkwalificaties "voldoende" te beheersen. De commissie meent dat deze signalen nauwkeuriger moeten worden onderzocht. De afgestudeerden van CMO hadden een meer ontwerpgerichte opleiding verwacht. De opleiding heeft een goed zicht op de tewerkstelling van de afgestudeerden. Een grondiger analyse zou volgens de commissie meer duidelijkheid geven over tewerkstellingskansen en elementen aanreiken om het curriculum bij te stellen. Een aantal alumni hebben een bijkomende opleiding gevolgd (postgraduaat en/of master) en groeien door naar verantwoordelijke functies. De afgestudeerden appreciëren de "familiale" sfeer van de opleiding. Het werkveld is erg tevreden over de stagiairs. Zij dringen wel aan op een versterking van de talencompetenties en verhoging van de stressbestendigheid. De commissie confronteerde de opleiding met de door de studenten geuite bezorgdheid om onvoldoende voorbereid te zijn op de arbeidsmarkt vanwege een te laag opleidingsniveau. De opleiding vindt het niet zijn taak om gespecialiseerde "trainingen" aan te bieden en meent dat een opleiding vooral gemeten moet worden aan de kwaliteit van stages en bachelorproeven en hierover is het werkveld tevreden. Een aantal verdienstelijke bachelorproeven werd genomineerd voor prijzen van beroepsorganisaties. De commissie meent dat benchmarking van de eindwerken met andere bacheloropleidingen nuttig kan zijn. De commissie oordeelt dat de bachelorproeven die zij kon inzien beschrijvend van aard zijn. Op het vlak van internationalisering boekt de opleiding magere resultaten.

Het studentenaantal schommelt tussen de 110 en 120. De directie heeft de ambitie om, bij een eventuele verhuis van de opleiding van Turnhout naar Antwerpen, het studentenaantal op te trekken naar 200. Het merendeel van de studenten studeert af in drie jaar. De gemiddelde studieduur bedraagt 3,4 jaar. In het eerste trajectjaar behaalt 70 % meer dan 75% van de studiepunten. In het tweede en het derde trajectjaar stijgt dit van 89 % tot 96%. Bovenstaande cijfers zijn door de opleiding besproken maar er is nog geen specifieke opvolging aan gegeven. De opleiding houdt in de mate van het mogelijke exit-gesprekken met afhakers. De procedure is echter niet geformaliseerd zodat de ingewonnen informatie nauwelijks aanleiding geeft tot reflectie of actie.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten en voor de scores van de twee onderliggende facetten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten om die redenen als voldoende.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

Pagina 11 van 14 **4. Oordelen visitatiecommissie**

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	voldoende
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	voldoende
2 Programma	voldoende	2.1 eisen gerichtheid	voldoende
		2.2 relatie doelstellingen - programma	voldoende
		2.3 samenhang programma	voldoende
		2.4 studielast	onvoldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	voldoende
		2.6 studieomvang	ok
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	onvoldoende
		2.8 beoordeling en toetsing	voldoende
		2.9 masterproef	nvt
3 Inzet van personeel	onvoldoende	3.1 eisen gerichtheid	onvoldoende
		3.2 kwantiteit	voldoende
		3.3 kwaliteit	onvoldoende
4 Voorzieningen	onvoldoende	4.1 materiële voorzieningen	onvoldoende
		4.2 studiebegeleiding	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	onvoldoende	5.1 evaluatie resultaten	onvoldoende
		5.2 maatregelen tot verbetering	onvoldoende
		5.3 betrokkenheid	onvoldoende
6 Resultaten	voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	voldoende
		6.2 onderwijsrendement	voldoende

Eindoordeel NVAO: negatief

Pagina 12 van 14 **5. Globale oordelen NVAO**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	OORDEEL
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	voldoende
3 Inzet personeel	onvoldoende
4 Voorzieningen	onvoldoende
5 Interne kwaliteitszorg	onvoldoende
6 Resultaten	voldoende

Eindoordeel NVAO: negatief

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de grafische en digitale media (professioneel gerichte bachelor) van de Artesis Hogeschool Antwerpen

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met negatief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de grafische en digitale media (professioneel gerichte bachelor) van de Artesis Hogeschool Antwerpen goedgekeurd en wordt de opleiding niet geaccrediteerd. Het betreft een opleiding met de volgende afstudeerrichtingen die te Turnhout wordt georganiseerd: Cross-media ontwerp en Grafimediotechnologie. De afstudeerrichting Grafimediabeleid is op nadrukkelijk verzoek van de instelling geweerd uit het aanvraagdossier en om die redenen uit de accreditatiebesluitvorming.

Overeenkomstig artikel 56 van voornoemd decreet van 4 april 2003 heeft dit besluit tot gevolg dat de opleiding vanaf het academiejaar 2013-2014 niet meer kan worden ingericht en dat de graad van Bachelor niet meer kan worden uitgereikt, onverminderd de mogelijkheden om bij de Vlaamse regering een georganiseerd beroep in te stellen (artikel 60quater van het decreet van 4 april 2003) of om een tijdelijke erkenning aan te vragen (artikel 60bis van het decreet van 4 april 2003).

Den Haag, 29 oktober 2012

Voor de NVAO,

Lucien Bollaert
(bestuurder NVAO)

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport –en besluit

– naam instelling	Artesis Hogeschool Antwerpen
– adres instelling	Keizerstraat 15 – 2000 Antwerpen
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie	Bachelor in de grafische en digitale media
– niveau en oriëntatie	professioneel gerichte bachelor
– studieomvang	180 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	Cross-media ontwerp en Grafimediotechnologie
– vestiging opleiding	Turnhout
– onderwijstaal	Nederlands
– studiegebied	Industriële wetenschappen en technologie
– bijkomende titel	geen